

DEWAN UNDANGAN NEGERI SARAWAK

ATURAN URUSAN MESYUARAT

**PERSIDANGAN HARI KEDUA
MESYUARAT KEDUA BAGI PENGGAL KETIGA
DEWAN UNDANGAN NEGERI SARAWAK KESEMBILAN BELAS
SELASA, 12 NOVEMBER 2024
JAM 9.00 PAGI**

1. **Bacaan Doa.**
2. **Pemasyhuran Daripada Tuan Speaker.**
3. **Pertanyaan-pertanyaan Bagi Jawapan-jawapan Lisan.**

1. YB TUAN HAJI RAZAILI BIN HAJI GAPOR (N.29 BETING MARO)

Bertanya kepada Menteri Perdagangan Antarabangsa, Industri dan Pelaburan

Sarawak sedang meneroka industri berteknologi tinggi, aeroangkasa, artificial intelligence, compound chip dan ekonomi digital. Apakah status Foreign Direct Investment (FDI) yang diterima Kerajaan dalam bidang-bidang tersebut?

2. YB DATO IR. LO KHERE CHIANG (N.13 BATU KITANG)

To ask the Minister for Tourism, Creative Industry and Performing Arts

Is there an active pursuit for the reinstatement of autonomous rights for the tourism sector in Sarawak?

3. YB ENCIK NICHOLAS KUDI ANAK JANTAI (N.64 BALEH)

Bertanya kepada Menteri Industri Makanan, Komoditi dan Pembangunan Wilayah

Adakah Kerajaan Sarawak berpandangan bahawa kawasan Tunoh/Entuloh, Merirai juga sesuai sebagai kawasan penanaman dan pengeluar utama padi di Sarawak bagi menyahut seruan bahawa Sarawak sebagai "bakul makanan" utama negara?

4. YB DATO FAZZRUDIN BIN HAJI ABDUL RAHMAN (N.6 TUPONG)

Bertanya kepada Premier Sarawak

Apakah landasan tuntutan 35% kerusi parlimen dari Sabah dan Sarawak dan apakah langkah-langkah yang di ambil Kerajaan untuk mencapai hak tersebut? Apakah signifikasi 35% kerusi Dewan Rakyat dan 35% kerusi Dewan Negara?

5. YB ENCIK ROLLAND DUAT ANAK JUBIN (N.48 MELUAN)

Bertanya kepada Menteri Utiliti dan Telekomunikasi

Adakah terdapat perancangan bagi memasang perkhidmatan Starlink di sekolah-sekolah di Meluan? Saya mencadangkan agar sekolah-sekolah yang jauh di pedalaman seperti SK Ng Ju, SK Ng Maong, SK Ng Ensiring, SK Ng Jambu diberi keutamaan dalam pemasangan perkhidmatan Starlink ini.

6. YB ENCIK AZIZUL ANNUAR BIN PEHIN SRI HAJI ADENAN (N.3 TANJONG DATU)

To ask Minister for Energy and Environmental Sustainability

How effective is the Malaysian Carbon Bursa Exchange in Carbon Trading?

7. YB ENCIK SEE CHEE HOW (N.11 BATU LINTANG)

To ask the Minister for Public Health, Housing and Local Government

The progress of the implementation and completion of the Projek Pembangunan Lembaga Sungai Bersepadu (PLSB) Sungai Sarawak (Pakej 2 and 3) as regards the upgrading of drainage systems at Sarawak General Hospital, Jalan Batu Lintang and Sungai Tabuan.

8. YB ENCIK ABDUL YAKUB BIN HAJI ARBI (N.58 BALINGIAN)

Bertanya kepada Menteri Pendidikan, Inovasi dan Pembangunan Bakat

Madrasah atau Sekolah Tahfiz amatlah penting. Adakah terdapat cadangan untuk diwujudkan di kawasan DUN N58 Balingian?

9. YB ENCIK ADAM YII SIEW SANG (N.74 PUJUT)

To ask the Minister for Infrastructure and Port Development

(i) What is the progress of the road development project linking Miri, Marudi, Mulu, and Long Terawan which was announced to commence next year?

(ii) Has the tender process been completed, and if so, when is the expected start and completion date for construction?

10. YB ENCIK JOHNIHAL RAYONG ANAK NGIPA (N.33 ENKGILILI)

Bertanya kepada Menteri Sumber Asli dan Pembangunan Bandar

Skim Skrang adalah merupakan salah sebuah penempatan yang tertua di Sarawak. Apakah perancangan Kerajaan untuk menyelesaikan masalah pemilikan geran tanah para peneroka yang setakat ini belum di selesaikan lagi?

11. YB TUAN HAJI MOHAMAD BIN DURI (N.38 KALAKA)

Bertanya kepada Menteri Belia, Sukan dan Pembangunan Usahawan

Adakah Kerajaan mempunyai cadangan dan rancangan untuk menaiktaraf kemudahan di mini stadium Saratok kerana keadaan running track yang sudah rosak?

12. YB DATO SRI WONG SOON KOH (N.53 BAWANG ASSAN)

To ask the Minister for Women, Early Childhood and Community Wellbeing Development

"There is worrying decline in Sarawak's birth rate" announced by the Minister, on August 16, 2023. Have there been any definite steps taken to arrest such trend?

13. YB DATUK HAMZAH BIN HAJI BRAHIM (N.17 STAKAN)

Bertanya kepada Menteri Pengangkutan

Apakah langkah Kerajaan Negeri dalam memastikan Projek Autonomous Rapid Transit (ART) dan Bas Hidrogen dapat mengatasi masalah kekurangan sistem pengangkutan awam dan kesesakan trafik dalam jangka masa panjang? Apakah strategi untuk menggalak penggunaan kemudahan tersebut kelak kepada masyarakat pelbagai lapisan?

14. YB ENCIK MIRO ANAK SIMUH (N.18 SEREMBU)

To ask the Premier of Sarawak

What is Sarawak's plan to ensure the infrastructure and human capital development is aligned to the ambitions of the State, particularly to meet the goals set in PCDS 2030?

15. YB ENCIK ROYSTON BIN VALENTINE (N.57 TELLIAN)

Bertanya kepada Menteri Utiliti dan Telekomunikasi

Apakah status terkini projek-projek pembekalan elektrik dan air terawat yang sedang dirancang dan telah diluluskan di kawasan DUN Tellian?

16. YB DATUK DING KUONG HIING (N.46 MERADONG)

To ask the Minister for Public Health, Housing and Local Government

Does the Ministry have any plans to improve the dental health clinic at KK Bintangor, which is small and crowded, and in dire need of extension/improvement?

17. YB DATO IBRAHIM BIN BAKI (N.8 SATOK)

To ask the Minister for Women, Early Childhood and Community Wellbeing Development

What are the initiatives implemented by the Government to address vagrancy or homelessness and steps taken to avoid cases or relapse?

18. YB ENCIK YAP YAU SIN (N.12 KOTA SENTOSA)

To ask the Minister for Education, Innovation and Talent Development

What is the timeline for the implementation of the centralised common assessment examinations for primary school and lower secondary school students in Sarawak?

19. YB ENCIK ALLAN SIDEN GRAMONG (N.50 MACHAN)

Bertanya kepada Menteri Infrastruktur dan Pembangunan Pelabuhan

Apakah status terkini bagi Projek URDA iaitu "Proposed New Road to Ng. Geremai, Kanowit" di bawah Agensi RECODA yang telah dijangka akan siap pada suku kedua yang lepas pada tahun ini?

20. YB DATO DENNIS NGAU (N.77 TELANG USAN)

Bertanya kepada Menteri Utiliti dan Telekomunikasi

(i) Berapa banyakkah projek SAWAS baharu yang sudah diluluskan di DUN Telang Usan dan bila akan dilaksanakan?

(ii) Apakah Projek SARES baharu sudah diluluskan untuk mengganti projek SARES yang terbakar di Long Tap, Sungai Akah?

(iii) Adakah kemungkinan Projek SARES di kawasan pendalaman di naik taraf ke sistem hybrid kuasa solar dan hydrogen berbanding generator diesel?

21. YB ENCIK KENNEDY CHUKPAI UGON (N.66 MURUM)

Bertanya Kepada Menteri Tenaga dan Kelestarian Alam Sekitar

Apakah perancangan Kerajaan untuk memastikan masyarakat setempat terlibat secara aktif dan meraih manfaat daripada industri tenaga hijau terutamanya di kawasan pendalaman seperti DUN Murum?

22. YB ENCIK FRIDAY ANAK BELIK (N.39 KRIAN)

Bertanya kepada Premier Sarawak

(i) Apakah perkembangan terkini kajian untuk menaik taraf status Mahkamah Bumiputera Sarawak sehingga kini?

(ii) Adakah perubahan status Mahkamah Bumiputera itu nanti mempunyai sebarang implikasi terhadap pentadbiran dan Penguatkuasaan Undang-undang Adat Bumiputera secara keseluruhannya apabila ianya dikuatkuasa nanti?

23. YB ENCIK ADAM YII SIEW SANG (N.74 PUJUT)

To ask the Minister for Transport

Will the Ministry consider implementing feeder bus services to complement the current free bus service in Miri, particularly to connect residential areas not serviced by the main routes?

24. YB ENCIK BILLY ANAK SUJANG (N.1 OPAR)

Bertanya kepada Menteri Industri Makanan, Komoditi dan Pembangunan Wilayah

(i) Ramai pekebun sawit tertanya-tanya adakah pihak Kementerian masih menyediakan subsidi baja kepada pekebun-pekebun kecil ini?

(ii) Awal tahun ini tadi saya telah menghantar dokumen permohonan serta senarai nama pekebun sawit dari Kawasan N.01 Opar. Apakah status permohonan mereka ini?

25. YB DATO PAULUS PALU GUMBANG (N.80 BATU DANAU)

Bertanya kepada Menteri Pendidikan, Inovasi dan Pembangunan Bakat

Adakah Kerajaan bercadang untuk memperkenalkan semula subjek sains di SMK Nanga Medamit yang sebelum ini tiada?

26. YB IR. CHRISTOPHER GIRA @ GIRA ANAK SAMBANG (N.59 TAMIN)

Bertanya kepada Menteri Utiliti dan Telekomunikasi

(i) Apakah status terkini capaian dan kelajuan internet di DUN N.59 Tamin?

(ii) Bagaimanakah kelajuan internet diperuntukkan bagi Sekolah Rendah, Menengah dan Pejabat Kerajaan?

27. YB ENCIK LIDAM ANAK ASSAN (N.62 KATIBAS)

To ask the Premier of Sarawak

What has been done to date to eradicate absolute and relative poverty in Song District?

28. YB ENCIK JOHNNY PANG LEONG MING (N.68 TANJONG BATU)

To ask the Minister for Public Health, Housing and Local Government

In the light of recurrent flooding exacerbated by the inadequate drainage systems in many older communities and Kampung, what steps is the Government taking to accelerate the upgrading of these systems to enhance flood prevention?

29. YB DATUK MONG ANAK DAGANG (N.31 BUKIT BEGUNAN)

To ask Minister for Energy and Environmental Sustainability

The resident at Kampung Sungai Tenggara Pantu, Sri Aman, voiced concerns over the discharge from nearby coal mining to Sungai Tenggara river. Whether the relevant authority undertake periodic checking on the water quality at Sungai Tenggara river? If yes, what is the finding?

30. YB PUAN DAYANG NOORAZAH BTE AWANG SOHOR (N.28 LINGGA)

Bertanya kepada Menteri Industri Makanan, Komoditi dan Pembangunan Wilayah

Pantai Tanjung Riong Maludam semakin terhakis dan boleh berisiko tinggi mengancam keselamatan kawasan perkampungan termasuk jalan utama ke Maludam. Adakah Kerajaan mempunyai perancangan bagi menangani masalah isu tersebut?

31. YB DATO MOHD CHEE BIN KADIR (N.40 KABONG)

Bertanya kepada Menteri Utiliti dan Telekomunikasi

Adakah Kerajaan mempunyai cadangan untuk menurunkan tarif elektrik memandangkan sumber tenaga hydrodam begitu banyak malah mampu diekspot?

32. YB ENCIK BARU BIAN (N.81 BA'KELALAN)

To ask the Minister for Infrastructure and Port Development

(i) The Sarawak Government had approved construction of a larger airport in Lawas and a deep-sea port on Pulau Sari. How much allocations have been approved?

(ii) When will the tendering process start?

(iii) When are the expected commencement and completion dates?

33. YB ENCIK ANYI ANAK JANA (N.49 NGEMAH)

Bertanya kepada Premier Sarawak

Bagi mengelakkan perebutan harta diantara waris berkenaan dengan pemilikan senjata api senapang patah (shotgun) bagi penduduk di rumah panjang, adakah terdapat perancangan bagi membuka semula lesen pemilikan senjata api senapang patah (shotgun) melalui permit mengguna dan membawa (Carry and Use)?

34. YB ENCIK SAFIEE BIN HAJI AHMAD (N.43 DARO)

Bertanya Kepada Menteri Tenaga dan Kelestarian Alam Sekitar

Apakah pelan tindakan kementerian berkenaan Pemerangkapan, Penggunaan dan Penyimpanan Karbon (Carbon Capture, Utilisation and Storage – CCUS) terutamanya dalam mengatasi kos-kos teknologi dan cabaran dasar antarabangsa?

35. YB ENCIK CHIENG JIN EK (N.51 BUKIT ASSEK)

To ask the Minister for Transport

- (i) When Sarawak Government will completely acquire MASwings Airline and be fully operational to benefit the Sarawakians with affordable ticket fares?
- (ii) Sarawak people are expecting to know how is the operational model provided by MASwings Airline?

36. YB ENCIK JOHN ANAK ILUS (N.23 BUKIT SEMUJA)

Bertanya kepada Menteri Belia, Sukan dan Pembangunan Usahawan

Apakah perancangan Kerajaan Sarawak untuk membina sebuah kompleks Sukan Bahagian Serian yang serba lengkap seperti bahagian-bahagian yang lain di Negeri ini?

37. YB DATO SRI HUANG TIONG SII (N.45 REPOK)

Bertanya kepada Menteri Kesihatan Awam, Perumahan dan Kerajaan Tempatan

Kekurangan tempat parking kenderaan merupakan punca utama kesesakan jalan di Poliklinik Sarikei. Adakah Kerajaan mempunyai perancangan untuk menggunakan tanah Kerajaan (Lot 865, Block 48, Sarikei Land District) bagi tujuan pembinaan tempat parking kenderaan?

38. YB DATO IR. LO KHERE CHIANG (N.13 BATU KITANG)

To ask the Premier of Sarawak

When is the Ketua Kaum for PPR Landeh, N,13 Batu Kitang going to be appointed?

39. YB DR SIMON SINANG @ SINANG ANAK BADA (N.21 TEBEDU)

Bertanya kepada Menteri Infrastruktur dan Pembangunan Pelabuhan

Apakah status perancangan pembinaan Jalan Serian-Tebedu?

40. YB DATO PAULUS PALU GUMBANG (N.80 BATU DANAU)

Bertanya Kepada Menteri Tenaga dan Kelestarian Alam Sekitar

Dalam usaha untuk menggalakkan peralihan ke arah penggunaan tenaga hijau dan tenaga yang diperbaharui, apakah langkah-langkah sokongan yang disediakan oleh pihak Kerajaan kepada pihak swasta atau yang lain?

41. YB ENCIK AZIZUL ANNUAR BIN PEHIN SRI HAJI ADENAN (N.3 TANJONG DATU)

Bertanya kepada Menteri Utiliti dan Telekomunikasi

Apakah ada perancangan Kerajaan Sarawak mengguna gas asli untuk menghasil elektrik (electricity generation) di Sarawak secara meluas bersama dengan sumber elektrik dari hidro?

42. YB ENCIK SEE CHEE HOW (N.11 BATU LINTANG)

To ask the Minister for Public Health, Housing and Local Government

The progress of implementation of the Rancangan Tebatan Banjir Sungai Maong Kiri, Kuching, Lembaga Sungai Sarawak.

43. YB ENCIK ABDUL YAKUB BIN HAJI ARBI (N.58 BALINGIAN)

Bertanya kepada Menteri Industri Makanan, Komoditi dan Pembangunan Wilayah

Adakah Kerajaan berhasrat memperkembangkan penanaman padi bersekala besar Jelapang Padi ke kawasan DUN N.58 Balingian?

44. YB ENCIK JOHNNICHAL RAYONG ANAK NGIPA (N.33 ENKILILI)

Bertanya kepada Menteri Belia, Sukan dan Pembangunan Usahawan

(i) Adakah pihak Kerajaan akan meneruskan hasratnya untuk membina sebuah kompleks mini Stadium Engkilili yang telah diluluskan peruntukannya (termasuk tanah tapaknya telah dibayar)?

(ii) Apakah status projek pembinaannya sekarang?

45. YB DATO SRI WONG SOON KOH (N.53 BAWANG ASSAN)

To ask the Minister for Infrastructure and Port Development

(i) The first stretch of Sg. Bidut/Sg. Tutus/Sg. Sebedil/ Kpg. Bugar Kecil has been completed. When will the subsequent stretches/phases be implemented?

(ii) What is the time span to be taken for the implementation of the construction and completion of Jalan Kut Muara/ Sg. Pinang/ Bugar Besar?

46. YB DATO IBRAHIM BIN BAKI (N.8 SATOK)

To ask the Premier of Sarawak

What are the future plans for AI expansion in Sarawak's public services and how will this benefit the overall digital transformation of Sarawak?

47. YB DATO DENNIS NGAU (N.77 TELANG USAN)

To ask Minister for Energy and Environmental Sustainability

Is there any opportunity for local community of a renewable energy source (i.e. Hydrogen) to participate in the development of such projects?

48. YB ENCIK JOHNNY PANG LEONG MING (N.68 TANJONG BATU)

To ask the Minister for Education, Innovation and Talent Development

Considering Bintulu's status as a centre for heavy industrial development and in preparation for the implementation of free university education by 2026, what steps are being taken to establish a dedicated university in Bintulu to meet these educational and industrial needs?

49. YB TUAN HAJI MOHAMAD BIN DURI (N.38 KALAKA)

Bertanya kepada Menteri Industri Makanan, Komoditi dan Pembangunan Wilayah

Bilakah Jabatan Pengairan dan Saliran Sarawak dapat melaksanakan projek penahan hakisan di Kampung Paloh, Kampung Kupang Hilir dan Kampung Melango Saratok?

50. YB ENCIK ROLLAND DUAT ANAK JUBIN (N.48 MELUAN)

Bertanya kepada Menteri Utiliti dan Telekomunikasi

Apakah status Pelaksanaan Projek Penyambungan Grid Elektrik dari Kubu Brooke Nanga Meluan ke Ulu Mujok Rh Nyanau, Rh Bajau, Rh Mut dan Rh Anthony Gelayan?

51. YB DATO SRI HUANG TIONG SII (N.45 REPOK)

Bertanya kepada Menteri Kesihatan Awam, Perumahan dan Kerajaan Tempatan

Apakah perancangan kerajaan untuk menyelesaikan masalah Poliklinik Sarikei yang telah melebihi kapasiti maksima di mana "major extension" adalah diperlukan untuk menampung keperluan penduduk setempat yang semakin bertambah?

52. YB IR. CHRISTOPHER GIRA @ GIRA ANAK SAMBANG (N.59 TAMIN)

Bertanya kepada Menteri Pembangunan Wanita, Kanak-kanak dan Kesejahteraan Komuniti

(i) Apakah langkah-langkah dan tindakan PDRM dan Agensi Anti Dadah Kebangsaan AADK untuk membendung penyalahgunaan dadah di luar bandar?

(ii) Apakah tindakan PDRM untuk menangani masalah judi haram dan mesin slot di kawasan luar bandar?

53. YB ENCIK KENNEDY CHUKPAI UGON (N.66 MURUM)

Bertanya kepada Premier Sarawak

Apakah perancangan Kerajaan untuk membentuk "Task Force" yang "Revisit Social Impact" di Skim Penempatan Semula Bakun dan Murum bagi menyusun Pelan Pembangunan Strategik dan Pelan Tindakan Holistik bagi meningkatkan social ekonomi penduduk selaras dengan PCDS 2030?

54. YB DATO SRI HUANG TIONG SII (N.45 REPOK)

Bertanya kepada Menteri Belia, Sukan dan Pembangunan Usahawan

Aduan awam sering diterima mengenai kerosakan pam di Kolam Renang Sarikei dan pengguna mengalami masalah kualiti air yang tidak selamat untuk berenang, yang boleh menyebabkan isu kesihatan. Adakah Kerajaan mempunyai perancangan untuk penyelenggaraan dan penyelesaian masalah ini?

55. YB ENCIK NICHOLAS KUDI ANAK JANTAI (N.64 BALEH)

Bertanya Kepada Menteri Tenaga dan Kelestarian Alam Sekitar

Apakah perancangan Kerajaan Sarawak untuk menyediakan stesen yang membekalkan pelbagai bahan api termasuk tenaga hydrogen dan elektrik?

56. YB ENCIK CHIENG JIN EK (N.51 BUKIT ASSEK)

To ask the Minister for Public Health, Housing and Local Government

When to call for tender for Sibu Flood Mitigation Project Phase 4 and its coverage area as well as the estimated cost of such project? May I know the progress report for this project?

57. YB ENCIK LIDAM ANAK ASSAN (N.62 KATIBAS)

To ask Minister for Food Industry, Commodity and Regional Development

What is the current control on the banned pesticide/weedicide?

58. YB ENCIK AZIZUL ANNUAR BIN PEHIN SRI HAJI ADENAN (N.3 TANJONG DATU)

Bertanya kepada Menteri Utiliti dan Telekomunikasi

Apakah perancangan jangka panjang Kerajaan Sarawak untuk menambah bekalan air bersih di kawasan Tanjung Datu?

59. YB ENCIK SEE CHEE HOW (N.11 BATU LINTANG)

To ask the Minister for Natural Resources and Urban Development

(i) The principal localities and their hectarages for the 35 million trees-planting initiative.

(ii) The comparison of the tree species planted and their respective rate of survival and growth.

60. YB ENCIK JOHNIHAL RAYONG ANAK NGIPA (N.33 ENGKILILI)

Bertanya kepada Menteri Infrastruktur dan Pembangunan Pelabuhan

Bilakah Kerajaan akan memulakan pembinaan projek-projek Jalanraya dan Jambatan yang melibatkan keseluruhan kawasan-kawasan di Ulu Skrang, DUN N.33 Engkilili?

61. YB DATO SRI WONG SOON KOH (N.53 BAWANG ASSAN)

To ask the Premier of Sarawak

(i) Has the state government completed the comprehensive study of determining the level of poverty of Sarawakians?

(ii) Have we come out with specific policies / plans to help poor households across the state?

62. YB DATO FAZZRUDIN BIN HAJI ABDUL RAHMAN (N.6 TUPONG)

Bertanya kepada Menteri Kesihatan Awam, Perumahan dan Kerajaan Tempatan

Apakah langkah-langkah atau undang-undang sedia ada yang dapat digunakan untuk memastikan premis kediaman/perniagaan yang terbiar tidak mendatangkan permasalahan kepada kawasan sekitarnya? Seperti contoh rumah terbiar menjadi pembiakan nyamuk, menjadi sarang penagih dadah dan sebagainya.

4. Rang Undang-Undang Kerajaan - Bacaan Kali Yang Kedua.

Natural Resources and Environment Bill, 2024

Timbalan Premier; Menteri Sumber Asli dan Pembangunan Bandar Kedua; dan Ahli Dewan Undangan Negeri N.82 Bukit Sari
(*YB Datuk Amar Haji Awang Tengah bin Ali Hasan*)

5. Rang Undang-Undang Kerajaan - Bacaan Kali Yang Ketiga.

Natural Resources and Environment Bill, 2024

Timbalan Premier; Menteri Sumber Asli dan Pembangunan Bandar Kedua; dan Ahli Dewan Undangan Negeri N.82 Bukit Sari
(*YB Datuk Amar Haji Awang Tengah bin Ali Hasan*)

6. Usul Untuk Meminda Peraturan-Peraturan Mesyuarat Dewan Undangan Negeri Sarawak.

Pencadang:-

Menteri Pelancongan, Industri Kreatif dan Seni Persembahan; dan Ahli Dewan Undangan Negeri N.15 Asajaya
(*YB Dato Sri Abdul Karim Rahman Hamzah*)

Penyokong:-

Timbalan Menteri Pendidikan, Inovasi dan Pembangunan Bakat (Pengajian Tinggi dan Inovasi); dan Ahli Dewan Undangan Negeri N.55 Nangka
(*YB Datuk Dr Haji Annuar bin Rapa'ee*)

7. Perbahasan Atas Usul Untuk Meminda Peraturan-Peraturan Mesyuarat Dewan Undangan Negeri Sarawak.

8. Penangguhan Mesyuarat.